M. SA ELARARA

නමො තස්ස
භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

බුද්ධං තිධාභිවන්දිත්වා බුද්ධම්බුජවිලොචනං
බාලාවතාරං භාසිස්සං බාලානං බුද්ධිවුද්ධියා.

බුද්ධ, ප්‍රබුද්ධවූ; අම්බුජ, පියුම් බඳුවූ; විලොචනං, ඇස්ඇති; බුද්ධං, සර්වඥයා; තිධා, (කායින් වචසින් මනසින්යයි) තුන්පරිද්දෙන්; අභිවන්දිත්වා, වැඳ; බාලානං, (අව්‍යුත්පන්න) බාල ජනයන්ගේ; බුද්ධිවුද්ධියා, ප්‍රඥාව වඩනා පිණිස; බාලාවතාරං, බාලාවතාරනම් ප්‍රකරණයක්; භාසිස්සං, කියමි. *

"අක්ඛරා'පාදයො එකචත්තාළීසං"—යනු සූත්‍රයි—අක්ඛරා යන පදය අපි යන පදය ආදයො යන පදය එකචත්තාළීසං යනු පදයි—
අක්ඛරාපි, අක්ෂරයෝද; අකාරාදයො, අකාරයා ආදිකොට ඇති; එකචත්තාළීසං, එක්සාළිස්දෙනෙක්; සුත්තන්තා, පිටකත්‍රයට; උපකාරා, වහල්හුයි—තං යථා, හේ මෙසේයි—
අ, අකාරය; ආ, ආකාරය—පෙ—ළ, ළකාරය; අං ඉති, අං යන මොහු (අක්ෂරයෝ නම්හු) යි.
"තත්‍ථොදන්තා සරා'ට්ඨ"—යනු සූත්‍රයි—තත්‍ථ යනපදය ඔදන්තා යන පදය සරා යනපදය අට්ඨ යනු පදයි—
තත්‍ථ, ඒ; අක්ඛරෙසු, අක්ෂරයන් අතුරෙහි; ඔකාරන්තා, ඔකාරයා අන්තකොට ඇති; අට්ඨ, අටදෙනෙක්; සරානාම, ස්වරයෝ නම්හුයි-
තත්‍ථඉති, තත්‍ථ යනු වත්තතෙ, වැටේ-"වත්තතෙ"ය 'එව'ය යන

* "අවතරන්ති සත්‍ථමනෙනා'ති" අවතාරො—අව පූර්වවූ "තරතරණෙ" යන්නාහු කෙරෙන් කරණ කාරකයෙහි 'ණ' වේ—බාලානං අවතාරො බාලාවතාරො—ෂෂ්ඨීතත්පුරුෂයි—"බාලාව බොධනං" යනාදියෙහි මෙන් මෙහිදු "සත්‍ථං" යනු අධ්‍යාහාර වේ-"අනුක්තාස්‍යාවශ්‍යං වක්තව්‍යස්‍යාහරණමධ්‍යාහාරඃ" යනුබැවින් නොකිවද අවශ්‍යයෙන් කියයුත්තක්හුගේ ගැණීම අධ්‍යාහාර නම්—කෙසේයත්, අඟුලගත් දෙරින් පිටත සිට දෙරයයි කීපමණකින් "හළ මැනව" යනු හැගෙන හෙයින්ම මෙහිදු "අවතරන්ති" කීපමණකින් "සත්‍ථං" යනු ලැබේ; මත්තෙහිදු මෙසේම දතයුතුයි.

ශබ්දයෙන් දැක්වූ දෙය තිප සූත්‍රයක්හා සම්බන්ධ කරණලැබෙයි-"අධිකාර" ශබ්දයෙන් දැක්වූදය බොහෝ සුතුරුහායයි දතයුතුයි·

ලහු—පෙ—ලහුමත්තා ය, තයො ය, රස්සා ය, යනු පදයි—

තත්‍ර, ඒ; සරෙසු, ස්වරයන් අතුරෙහි; ලහුමත්තා, ලඝුමාත්‍රාවූ; අ· ඉ· උ· ඉති, අකාර, ඉකාර, උකාරය, යන; තයො, තුන්දෙනෙක්; රස්සා, හ්‍රස්වයෝ නම් හූයි—

අඤ්ඤෙ—පෙ—අඤ්ඤෙ ය, දීඝා ය, යනු පදයි—

තත්‍ර, ඒ; සරෙසු, ස්වරයන් අතුරෙහි; රස්සෙහි, හ්‍රස්වයන් කෙරෙන්; අඤ්ඤෙ, සෙස්සෝ; දීඝා, දීර්ඝයෝ නම් හූයි—

සංයොගතො, සංයොගයෙන්; පුබ්බෙ, පූර්වවූ; එ ඔ, එකාර ඔකාර යන දෙදෙන; රස්සාඉව, හ්‍රස්වයන්මෙන්; † උච්චන්තෙ, උච්චාරණය කරනුලැබෙත්; කියනු ලැබෙයි සේයි—

අනන්තරා, ව්‍යවධාන රහිතවූ; (මැදස්වරයක් නැතිබැවින්) බ්‍යඤ්ජනා, බ්‍යඤ්ජනයෝ; සංයොගො, සංයෝග නම්—එත්ථ, යනු ව්‍යඤ්ජන රහිත කෙවල එකාරයාට උදාහරණය; සෙසෙන, යනු ව්‍යඤ්ජන සහිත වූ එකාරයාටයි—ඔට්ඨො, සොත්ථි, යනුදු මෙසේමැයි—

සෙසා—පෙ—සෙසා ය, බ්‍යඤ්ජනා ය, යනු පදයි—

සරෙ, ස්වරයන්; ඨපෙත්වා, හැර; සෙසා, සෙසු; කාදයො, කකාරයා ආදිකොටඇති; නිග්ගහිතන්තා, නිග්ගහීතයා අන්තකොටඇත්තාහු; බ්‍යඤ්ජනා, බ්‍යඤ්ජනයෝ නම්හූයි—

වග්ගා—පෙ—වග්ගා ය, පඤ්චපඤ්චසො ය; මන්තා ය, යනු පදයි—

බ්‍යඤ්ජනානං, ව්‍යඤ්ජනයන් අතුරෙහි; කාදයො, කකාරයා ආදිකොට ඇති; මකාරන්තා, මකාරයා අන්තකොට ඇති; පඤ්චපඤ්චසො, පස් පස්පරිච්ඡේදෙන්; අක්ඛරවන්තො, අක්ෂරයන් ඇත්තාහු; වග්ගා, වර්ගයෝ නම්හූයි—

වග්ගානං, වර්ගයන් අතුරෙහි; පඨම, පළමුවනුවූ; "කචටතප" යෝද; දුතියා, දෙවනුවූ "ඛඡඨථඵ" යෝද; සොච, සකාරයද; අඝොසා, අඝොසයෝ නම්හූයි—

ළන්තා, ළකාරයා අන්තකොටඇති; අඤ්ඤෙ, සෙසු බ්‍යඤ්ජනයෝ; ඝොසා, ඝොසයෝ නම්හූයි-ඝොස, ඝොසය; අඝොස, අඝොසය යන; සඤ්ඤාච, සංඥාවෝ දෙදෙනද; "පරසමඤ්ඤා පයොගෙ" ඉති, පරසමඤ්ඤා පයොගෙ යන සූත්‍රයෙන්; සංගහිතා, සංග්‍රහ කරණ ලද

---

* එකමත්තො භවෙ රස්සො, විමත්තො දීඝමුච්චතෙ
මත්තා ඉතිච විඤ්ඤෙය්‍යා, උම්මිසො නිම්මිසොපිවා—

† ('කච්චි' යන්නක් ඉතා පරණ බාලාවතාර පොත්හි පෙනෙනනමුදු මේ සන්නයෙහි ඒ පදයගෝ තිසිතැනෙක යන අර්ථව්‍යාඛ්‍යාන යක්හෝ නොපෙනේ)—

හුයි; (මේ මාගධ ව්‍යාකරණයෙහි ඇතුලත්කරණ ලදහුයයි සේයි)- ඒවං, මෙසේන්; ලිඞ්ග, ලිඞ්ගය; සබ්බනාම, සර්වනාමය; පද, පදය; උපසග්ග, උපසර්ගය; නිපාත, නිපාතය; තද්ධිත, තද්ධිතය; ආඛ්‍යාත, ආඛ්‍යාතය; කම්මප්පවචනීයාදී, කර්මප්‍රවචනීය යනාදී; සඤ්ඤා ච, සංඥාවෝද; (සංග්‍රහ කරණ ලදහුයි)—

අං ඉති—පෙ—අං ච, ඉති ච, නිග්ගහීතං ච, යනු පදයි—

අං ඉති, අංයයි; අකාරතො, අකාරයා කෙරෙන්; පරං, පරව; යො බින්දු, යම්බින්දුවෙක්; සූයතෙ, අසනුලැබේද; තං, ඒ තෙම; නිග්ගහීතං නාම, නිග්ගහීතනම්—

චූලාමණි, සිළුමිණකටබඳුවූ; ආකාරො, ආකෘතිඇති; බින්දු, බින්දුයෙක්තෙමේ; නිග්ගහීතං ඉති, නිග්ගහීතයයි; වුච්චතෙ, කියනු ලැබෙයි; කෙවලස්ස, හුදකලා (බින්දු) හුගේ; අප්පයොගත්තා, ප්‍රයොගනැතිහෙයින්; අකාරො, අකාරයතෙම; සන්නිධියතෙ, ලංකරණු ලැබේ—(හුදකලා බිඳුව නොකියහැකි හෙයින් අකාරයහා එක් කොට කියනු ලැබෙයි සේයි.)

අ, අවර්ණය, කවග්ග, කවර්ගය; (ක ඛ ග ඝ ඞ ය) හා, හකාරය යන මොහු; කණ්ඨජා, කණ්ඨයෙන් උපදිත්.

ඉ, ඉවර්ණය; චවග්ග, චවර්ගය; (ච ඡ ජ ඣ ඤ ය) යා, යකාරය යන මොහු; තාලුජා, තල්ලෙන් උපදිත්.

උ, උවර්ණය; පවග්ගා, පවර්ගය; (ප ඵ බ භ ම) යන මොහු; ඔට්ඨජා, ඔෂ්ඨයෙන් උපදිත්.

ටවග්ග, ටවර්ගය; (ට ඨ ඩ ඪ ණය) රළා, රකාරළකාර යන මොහු; මුද්ධජා, මුදුනෙන් උපදිත්.

තවග්ග, තවර්ගය; (ත ථ ද ධ නය) ලසා, ලකාර සකාර යනමොහු; දන්තජා, දතින් උපදිත්.

එ, එකාරයතෙම; කණ්ඨතාලුජෝ, කණ්ඨයෙන්හා තල්ලෙන් උපදී.

ඔ, ඔකාරය තෙම; කණ්ඨොට්ඨජෝ, කණ්ඨයෙන්හා ඔෂ්ඨයෙන් උපදී.

වො, වකාරයතෙම; දන්තොට්ඨජෝ, දන්තයෙන්හා ඔෂ්ඨයෙන් උපදී.

සඤ්ඤා, (අක්ෂර) සංඥා විධානයයි—

ලොක අග්ගො ඉති, ලොකඅග්ගො යන; අසමිං, මෙහි; (අනන්තරවචන, සංහිතා කියනුලැබේ—"සන්ධිවුච්චතෙ" යන වාක්‍යශෙෂය තෙමේ මුලනොකීවද අධ්‍යාහාරයෙන් කියනු ලැබේ)—

පුබ්බ-පෙ-වියොජයෙති "පුබ්බමධොඨිතමස්සරං සරෙන වියොජයෙ" යන සූත්‍රයෙන්; පුබ්බබ්‍යඤ්ජනං, පූර්ව සිටි ව්‍යඤ්ජනතෙම; සරතො, ස්වරයා කෙරෙන්; පුථක්කාතබ්බං, වෙන්කටයුතුයි—

සරා—පෙ—සරා ය; සරෙ ය, ලොපං ය, යනුපදයි—

අනන්තරෙ, අව්‍යවධානවූ; සරෙ, ස්වරයක්හු; පරෙ, පරකල්හි; සරා, පූර්වස්වරයෝ; ලොපං, ලොපට; පප්පොන්ති, පැමිනෙත්—(ලොප නම් වර්ණවිනාසයයි වර්ණයාගේ නොකීමයයි සේයි)—

නයෙ—පෙ—"නයෙ පරං යුත්තෙ" යන සූත්‍රයෙන්; අස්සරො, ස්වරරහිතවූ; බ්‍යඤ්ජනො, (පූර්ව) ව්‍යඤ්ජනතෙම; පරක්ඛරං, පරඅකුරකරා; නෙතබ්බො, පැමිනවියයුතුයි—ලොකග්ගො—යි සිද්ධ වේ—

සරෙඉති, "සරෙ" යනු; අස්මිං, මෙහි; ඔපසිලෙසිකො කාස සත්තමී; ඖපශ්ලෙසිකාධාරසප්තමීය; තතො, එහෙයින්; වණ්ණ, වර්ණයක්හු විසින්ද; කාල, කාලයක්හු විසින්ද; ව්‍යවධානෙ, අතුරක්ඇති කල්හි; කාරියං, (සංහිතා) කාර්‍ය්‍යතෙමේ; නහොති, නොවේ—යථා, යේ මෙසේයි;—මං අහාසි ඉති, මං අහාසි කියාද; පමාද මනුයුඤ්ජන්ති ඉති, පමාද මනුයුඤ්ජන්තියන පාදය; ආදි, ආදිකොට ඇති; ගාථායං, ගාථාවෙහි; ජනා අප්පමාදන්තිච, ජනා අප්පමාදං කියාද වේ—* සබ්බසන්ධිසු, සියලුසංහිතායෙහිම; එවං, මෙසේ දතයුතුයි—

("සරාසරෙ ලොපං" යන්නෙන් පූර්වස්වරයහටම ලොපැයි නියම කරණු පිණිස "අනන්තරං" යනාදිය කියනලදි)—

අනන්තරං, ඉක්බිතිව; පරස්ස, පරවූ; සරස්ස, ස්වරයහට; ලොපං, ලොප; වක්ඛති, (සූත්‍රකාරකතෙම) කියයි; තස්මා, එහෙයින්; අනෙන, මේ සූත්‍රයෙන්; පුබ්බස්ස, පූර්වස්වරයහට; ලොපො, ලොපතෙමේ; කෘයති, දන්නාලැබේ—("වාපරො අසරූපා"-යන සූත්‍රයෙන් පරස්වරයාහට සූත්‍රකාරකයා ලොප්කීහෙයින් මේ සූත්‍රයෙන් පූර්වස්වරයහටම ලොප හැගෙයිසේයි—මේ සූත්‍රයෙහි "පරෙ" යන්නක් නොකිවද නොවැටෙනුදු "පරෙ" යනු ලැබෙනබව හගවණු පිණිස "තෙනෙව" යනාදි කීය)—

---

* මං අහාසි යන්නෙහි, අකාරයක්හු පරවූවද, නිග්ගහීතයා මැදව සිටිහෙයින් පූර්වමකාරස්ථ අකාරය හට ලොප් නොවේ—

"පමාද මනුයුඤ්ජන්ති, බාලා දුම්මෙධිනො ජනා—
අප්පමාදඤ්ච මෙධාවී, ධනං සෙට්ඨංව රක්ඛති"—

යන මේ ගාථාවෙහි පූර්වාර්ධය කෙළවරසිටි "ජනා" යන පදයෙහි නකාරස්ථ ආකාරය හට. අපරාර්ධයෙහි පූර්වවූ, "අප්පමාදං"-යන පදයෙහි ආදිවූ අකාරයා පරවූවද කාලව්‍යවධාන ඇතිහෙයින් ලොප්නොවේ, පූර්වාර්ධයකියා මැද සැතැප්මක් ඇතිව අපරාර්ධය කියනහෙයින් අර්ධයන් දෙදෙනාගේ උච්චාරණය අවිච්ඡින්නව නොපවත්නාහෙයින් මධ්‍යයෙහි විරාම කාලයක් ඇත්නුයි කල්හුවිසින් ව්‍යවධාන නමි.

තෙනෙව, එහෙයින්ම;(පූර්වස්වරයහට ලොප්වන හෙයින්ම) සත්තමී නිද්දිට්ඨස්ස, සප්තමීන් දක්වන ලද්දහුගේ; පරතො'පි, පරබවද; ගම්‍යතෙ,හැඟේ-(මෙහි සත්තමීන් දක්වනලද්දේනම් "සරෙ" යනුයි).

සරෙඉති, සරෙයනු; අධිකාරො, සම්බන්ධකරණු ලැබේ—(අධිකරීයති, සම්බන්ධීයතීති අධිකාරො–මෙහි "සරෙ" යනු ස්වරසංහිතා මූලුල්ලෙහිම වැටෙයි එහෙයින් "අධිකාරො" යනු කීයේයි).

පන ඉමෙති, පනඉමෙ යන; ඉහ, මෙහි; (සංහිතා කියනු ලැබේ)–

සරාඉති, සරා යනුද; ලොපංඉතිච, ලොපංයනුද; එව, වැටේ— *

වාපරො—පෙ—වා ය, පරො ය, අසරූපා ය, යනු පදයි—

අසමාන රූපා, සමාන ස්වරූප නොවන්නාවූ; සරම්හා, ස්වරයා කෙරෙන්; පරො, පරවූ; සරො, ස්වරතෙම; වා, විකල්පයෙන්; ලුප්පතෙ, ලොප්කරණුලැබේ—පනමෙ, යනුවේ—නොවූතැන්හි "සරා සරෙ ලොපං" යි පූර්වස්වරයහට ලොප් වේ—පනිමෙ—යනුවේ—

බන්ධුස්ස—පෙ—බන්ධුස්ස ඉව—න උපෙති යන; ඉධ, මෙහි; (සංහිතා කියනු ලැබේ)—

ක්වචාස—පෙ—ක්වචි ය, අසවණ්ණං ය, ලුත්තෙ ය, යනු පදයි—

සරෙ, පූර්වස්වරයා; ලුත්තෙ, ලොප්කරණලද කල්හි; පරසරස්ස, පරවූස්වරයහට; ක්වචි, සමහර තැනෙක්හි; අසවණ්ණො, අසමාන වර්ණයෙක්; හොතීති, වේ නුයි; ඉ. උ. ඉති, ඉකාර උකාරයන; එතෙසං, මොවුන්ට; ඨානාසන්නා, ස්ථානයෙන් ආසන්නවූ; එ. ඔ එකාර ඔකාර දෙදෙන; (යථාක්‍රමයෙන් වෙති) † බන්ධුස්සෙව නොපෙති, යනු වේ—‡

තත්‍ර අයං-පෙ-තථා උපමං ඉති, තථා උපමං යන; එතස්මිං, මෙහි. දීඝං—යන සූත්‍ර එකපදිකයි—

---

* "එව" ශබ්දයා පදපූරණය, අවධාරණය, කෙවලාත්‍ථ වෘත්තිය ප්‍රසත්‍ථාවාත්‍ථ වෘත්තිය යන අර්ථවාචක වුවද මෙතැන කෙවලාත්‍ථ වෘත්තියෙහි වැටෙයි—චාන්ද්‍රපඤ්චිකා කාරද බොහොසේ "එව" ශබ්දයෙන්ම අනුවෘත්ති දක්වා—

† තාලුකස්ථානීය "ඉ" කාරයහට කණ්ඨතාලුකස්ථානීය "එ" කාරය එකදෙශයකින් ආසන්නය—ඔෂ්ඨස්ථානීය උවර්ණයහට කණ්ඨෞෂ්ඨස්ථානීය "ඔ" කාරයද එසේමැයි—

‡ "පනිමෙ" යනු ක්‍රමයෙන් "ක්වචි" ග්‍රහණයෙන් අසවර්ණ නොකළ තැනි—මේ ප්‍රකරණයෙහි එක විෂයකට උදාහරණ දෙකක් දැක්වූ ප්‍රයොජන විශෙෂයෙක් ඇතැයි දතයුතුයි—